

[סגור חלון](#)

מהו נזק פתאומי ובלתי צפוי - ומתי הוא מכוסה בפוליסת הביטוח?

קריסת אולמי ורסאי, ולהבדיל עליית מי תהום והצפה של מיזם בנייה - מה טענו חברות הביטוח, ואיך הכריע בית המשפט? מדריכים בתחום

ג'ון גבע 17/2/16

במסגרת פוליסות לביטוח בתי עסק גדולים או עבודות קבלניות נלקח בחשבון סיכון גבוה יותר, הואיל ואירוע ביטוחי (שיכול לגרום לנזקי גוף ולנזקי רכוש) יכול להסתכם בנזק של מיליוני שקלים. ישנן פוליסות המכילות רשימה סגורה של סיכונים מכוסים, אך קיימות גם פוליסות שבהן אין רשימה סגורה, אך קיימת הגדרה כללית ל"אירוע מכוסה". נראה כיצד מתמודדים בתי המשפט עם אירועים בלתי צפויים, אשר חברות ביטוח מפרשות כאירועים הדרגתיים, שאינם מכוסים במסגרת הפוליסות.

באחד הימים החלה בתל-אביב הקמת מיזם שנועד לבטל את הצורך במחסום מסילת רכבת וליצור הסדר תנועה חדש. לצורך ביטול המחסום והרחבת מסילת הברזל נסלל כביש שקוע ונבנה גשר לשתי מסילות הרכבת. לאחר כמה חודשים מתחילת העבודות, התרחש אירוע הצפה באזור המיזם, ומי תהום עלו והציפו חלק מהעבודות. חברת הבנייה שזכתה במכרז ומונתה לקבלן המבצע של המיזם פעלה לניקוז מי התהום ולתיקון הנזקים שנגרמו לו, אך למרבה הצער לאחר חודשים ספורים חזרו המים והציפו את אותו אזור.

חברת הבנייה נאלצה לעשות פעולות משמעותיות נוספות כדי לתקן את הנזקים שנגרמו וכדי למנוע את המשך כניסת המים והדבר נמשך כמה חודשים. כתוצאה מאירועי ההצפה, נגרמו לחברת הבנייה נזקים שהוערכו ב-14 מיליון שקל. בעקבות נזקים אלה פנתה חברת הבנייה אל חברת הביטוח שביטחה אותה בפוליסת עבודות קבלניות, אך זו דחתה את דרישתה לתשלום תגמולי ביטוח בטענה כי המקרה הביטוחי אינו עומד בתנאי בפוליסה, שלפיו על האירוע להיות "פתאומי ובלתי צפוי". בתגובה הגישה חברת הבנייה תביעה על-מנת לחייב את חברת הביטוח בתשלום התגמולים המגיעים לה.

חברת הבנייה טענה כי אירוע פריצת מי התהום הוא אירוע נקודתי ופתאומי, ומהווה מקרה ביטוח מאחר שאירוע זה נזק בלתי צפוי. לטענתה, הואיל ומקרה הביטוח התרחש בתוך תקופת הביטוח, המקרה אינו מוחרג לפי הפוליסה ולכן בקשתה לתגמולי ביטוח מחברת הביטוח נדחתה שלא כדין.

חברת הביטוח טענה מנגד כי לא מדובר באירוע בלתי צפוי, אלא בעליית מפלס מי תהום שהיה ידוע לתובעת ממועד התקשרותה לביצוע המיזם במסגרת המכרז. לדבריה, נושא מי התהום נכלל במפורש בתנאי המכרז ובחוות-דעת של יועץ הקרקע שצורפה למכרז. לכן, חברת הבנייה נדרשה להתמודד עם בעיית מי התהום כחלק מעבודתה במיזם ונדרשה לתמחר ולבצע את עבודות התשתית בהתחשב בקיומם של מי התהום במקום. לטענתה, מאחר שאירוע פריצת מי התהום הוא תופעה טבעית וצפויה המתרחשת בהדרגה, אין הוא מהווה "מקרה ביטוח" ואינו מכוסה בתנאי הפוליסה. חברת הבנייה טענה בתגובה כי גם אם מדובר באירוע שלא התרחש באופן מיידי, אלא בהדרגה, אין מדובר בניסיונות השוללות את האופי ה"תאונתי" של המקרה.

בית המשפט נדרש לפרש את המילים "אובדן או נזק פיזיים פתאומיים ובלתי צפויים", כפי שנקבע בפוליסה כמאפיין של אירוע מכוסה. בית המשפט ציין כי הפרשנות צריכה להתיישב עם מהות פוליסת הביטוח. הודגש כי מאחר שהפוליסה לא כללה רשימה סגורה של סיכונים מוגדרים, התנאי "פתאומיים ובלתי צפויים" מהווה בסיס להיות האירוע "מקרה ביטוח" ומשקף את הסיכון הטמון במיזמים מסוג זה. בית המשפט נדרש לוודא כי אירוע ההצפה אינו תוצאה של מעשה או מחדל של חברת הבנייה, אך הדגיש כי "רשלנותו של המבוטח אינה שוללת את היות הנזק אירוע 'תאונתי'". לאחר בירור מעמיק ושמיעת טענות הצדדים, בית המשפט שוכנע

כי ההצפה התרחשה למרות מאמציה של חברת הבנייה לקדם את המיזם ולהביאו לסיום, וכי לא מדובר במעשה או מחדל כלשהו מכיוונה.

בית המשפט דן בעמדתם של שני מומחים שזומו מטעם הצדדים, ושניהם הסיקו בהתאמה כי מדובר באירוע פתאומי ובלתי צפוי. בהתאם לכך קבע בית המשפט כי מדובר בפוליסה שבה המבוטח אינו מחויב להוכיח מהי בדיוק הסיבה לקרות המקרה הביטוחי, וכי די בכך שעל-פי שני המומחים שזומו מדובר באירוע פתאומי ובלתי צפוי. עוד הדגיש בית המשפט כי נגרמו למיזם נזקים רבים בעקבות אירוע ההצפה ונזקים אלה הם פיזיים ופתאומיים שחייבו את חברת הבנייה לבצע תיקונים, פינוי פסולת, ניקוז מים והסתייעות בקבלני משנה - ולכן יש לשלם תגמולי ביטוח על-פי פוליסת עבודות קבלניות שברשותה. נקבע כי בידי חברת הביטוח היו כל האמצעים להערכת הסיכון הכרוך בביטוח המיזם, לרבות כל הסיכונים הטמונים בו, וזאת לאור העובדה שהמיזם נמצא באזור קרקע שעשירה במי תהום.

שילוב גורמים

לאחר "אסון ורסאי" בירושלים בשנת 2001, הניחו בעלי אולם השמחות כי הפוליסה שרכשו מחברת הביטוח מכסה את הנזקים שנגרמו להם כתוצאה מהאירוע, ולכן פנו לחברת הביטוח שביטחה אותם בדרישה לשפוטם על נזקים אלה. חברת הביטוח דחתה את דרישתם בטענה כי האירוע אינו מכוסה על-פי הפוליסה מאחר שהוא אינו אירוע תאונתי ובלתי צפוי. בעקבות כך הגישו בעלי האולם תביעה לבית המשפט המחוזי. התביעה הועמדה על סך של 7,520,807 שקל בגין הנזקים למבנה, לתכולה ואובדן רווחים.

טענתם הבסיסית של בעלי האולם הייתה שהאירוע הוא "אירוע תאונתי ובלתי צפוי" שאירע עקב "התפוצצות", סיכון המוזכר בפירוט בפוליסה במסגרת רשימת הסיכונים המכוסים. בית המשפט המחוזי בחן את נסיבות המקרה והדגיש כי על-מנת שאירוע מסוים ייחשב למקרה ביטוח, לא די בכך שייגרם בו נזק לרכוש המבוטח עקב אחד הסיכונים המכוסים בפוליסה, אלא בנוסף על האירוע להוות "אירוע תאונתי ובלתי צפוי".

חברת הביטוח טענה כי הקריסה של רצפת האולם אינה "אירוע תאונתי ובלתי צפוי", אלא אירוע שהתפתח בצורה הדרגתית ומתמשכת כתוצאה מהקמת המבנה בשיטה שהתבררה כשיטת בנייה לקויה והיוותה הגורם המכריע לנזק. לכן לדבריה, אופיו ההדרגתי של האירוע שולל את קיומו של הכיסוי הביטוחי מאחר שהוא נופל לגדרי חריג שמופיע בפוליסה, ולפיו "הביטוח אינו מכסה מקרה ביטוח שנגרם כתוצאה מתהליך הדרגתי מכל סוג שהוא".

בעלי האולם טענו בתגובה כי על אף שהתמוטטות רצפת האולם נבעה מפגמים שהיו טבועים במבנה קודם לכן, אירוע ההתמוטטות הוא בגדר "אירוע תאונתי" משום שהתרחשותו אירעה בנקודת זמן מסוימת, בשעת הריקודים ברחבת האולם.

בית המשפט המחוזי הדגיש כי נזק הנגרם מפגם הטבוע בנכס אינו נחשב אירוע תאונתי, ולכן על בעלי האולם להראות בנוסף שאותו פגם צפוי היה לגרום בוודאות לנזק במהלך העניינים הרגיל של האולם. לדבריו, התמוטטות מבנה תזכה בכיסוי ביטוחי, גם בהיעדר סיכון עצמאי מכוסה בשם "התמוטטות מבנה" בפוליסה, אך זאת כאשר ההתמוטטות נגרמה עקב אחד הסיכונים המוזכרים כמכוסים בפוליסה.

בית המשפט המחוזי קבע כי אירוע הקריסה של רצפת אולם השמחות מכוסה על-ידי הפוליסה לבית העסק, אשר רכשו בעלי האולם. לדבריו מדובר ב"אירוע תאונתי ובלתי צפוי" המהווה מקרה ביטוח המכוסה בפוליסה, מאחר שההתמוטטות נבעה משילוב של הפגם הטבוע במבנה ושל פעילות ריקוד על-ידי מאות אנשים ברחבה. נקבע כי ההתמוטטות נגרמה עקב התממשות הסיכון "התפוצצות" הקיים בפירוט הפוליסה כסיכון מכוסה, ולכן על חברת הביטוח שביטחה את האולם לשאת בתוצאות הנזקים שנגרמו.

הכותב הוא מומחה בביטוח ונזיקין, הבעלים של משרד עורכי דין ג'ון גבע ומשמש, בין היתר, כיועץ המשפטי לחברי לשכת סוכני הביטוח.